

Karta Efektywnej Transformacji Sieci Dystrybucyjnych Polskiej Energetyki

My, niżej podpisani, Prezes Urzędu Regulacji Energetyki oraz przedsiębiorstwa energetyczne posiadające koncesję na prowadzenie działalności dystrybucyjnej elektroenergetycznej, działając w porozumieniu z ministrami resortów gospodarczych normujących funkcjonowanie sektora elektroenergetyki, w szczególności:

- Ministrem Klimatu i Środowiska,
- Ministrem Aktywów Państwowych,
- Pełnomocnikiem Rządu ds. Strategicznej Infrastruktury Energetycznej,
- Ministrem Funduszy i Polityki Regionalnej,
- Ministrem Rozwoju i Technologii,

mobilizowani ambitnymi celami krajowej i europejskiej polityki energetycznej, w tym potrzebą dalszego rozwoju odnawialnych źródeł energii, elektromobilności i gospodarki wodorowej, kierowani troską o efektywne przeprowadzenie złożonego procesu transformacji sektora dystrybucji – deklarujemy wolę ustanowienia niniejszej Karty i jej odpowiedzialnej realizacji, w imię wspólnego działania na rzecz wspólnej przyszłości.

Choć termin „transformacja energetyczna” zwykle się odnosić do zastąpienia źródeł wytwarzania energii opartych na paliwach kopalnych przez odnawialne źródła energii, to w tym procesie istotną rolę mają do odegrania sieci dystrybucji energii elektrycznej. Oznacza to, że także one muszą zostać poddane transformacji – modernizacji i przebudowie. Sieci muszą sprostać wyzwaniom stawianym przez ulegający zmianie miks energetyczny i podjąć nowe działania, dotychczas realizowane w niewielkim stopniu lub wcale, a polegające na konfigurowaniu dwukierunkowej pracy sieci, zapewnieniu wysokiej elastyczności systemu, umożliwianiu lokalnego bilansowania, tj. kompleksowej obsługi rozproszonych źródeł wytwarzania i oczekujących na nowoczesne usługi odbiorców końcowych energii elektrycznej.

Transformacja sieci rozdzielczych to coś więcej niż dotychczasowe, rutynowe dostarczanie energii odbiorcom. Transformacja dystrybucji to docelowa gotowość do świadczenia profesjonalnych i nowoczesnych usług na rzecz

innowacyjnej gospodarki narodowej, w tym przede wszystkim energetyki rozproszonej i obywatelskiego społeczeństwa.

Niekwestionowanym długookresowym celem i dążeniem sektora dystrybucji jest bezpieczeństwo, niezależność i stabilność energetyczna Polski, zaś operacyjnymi determinantami są zarówno krajowe i europejskie prawodawstwo, jak i krajowe i europejskie programy rozwoju gospodarczego. Wśród nich szczególne znaczenie, jako wyznaczniki trajektorii rozwoju mają, przede wszystkim: „Polityka energetyczna Polski do 2040 roku”, „Krajowy plan na rzecz energii i klimatu” oraz „Krajowy Plan Odbudowy”. Do postanowień tych dokumentów i koncepcji będziemy się odwoływać, podejmując się realizacji zawartych w nich celów, zadań i rekomendacji.

W procesie transformacji będziemy uwzględniać kierunki rozwoju sieci przesyłowych, włączając się w realizację strategicznych przedsięwzięć wymagających współdziałania sektora dystrybucji energii elektrycznej. Nasze zaangażowanie będzie uwzględniało również realizację porozumień zawartych przez Ministra Klimatu i Środowiska na rzecz rozwoju gospodarki wodorowej, sektora fotowoltaiki, morskiej energetyki wiatrowej oraz sektora biogazu i biometanu. Postrzegamy je jako nowoczesne narzędzie transformacji ważnych obszarów polskiej gospodarki, urzeczywistniające idee zrównoważonego rozwoju.

Przekonani o niezbędności skutecznego działania w zakresie planowanej transformacji – nadajemy Kartce charakter społecznego Porozumienia, w którym intencją Prezesa URE jest uwzględnienie opinii uczestników regulowanego rynku energii oraz wypracowanie standardów gwarantujących im stabilność administracyjnej regulacji w wieloletnim horyzoncie planistycznym, zaś intencją przedsiębiorców jest efektywne funkcjonowanie na rynku energii i sprostanie obecnym jak i nadchodzącym wyzwaniom, łącznie z pozyskiwaniem środków finansowych z różnych źródeł dedykowanych celom rozwojowym, zwłaszcza o charakterze bezzwrotnych dotacji, co pozwoliłoby zmniejszyć obciążenia dla odbiorców końcowych.

Sygnatariusze zgodnie oświadczają, że z jednej strony, postanowienia Karty nie mogą naruszać lub pomniejszać prerogatyw Prezesa URE, ani jego kompetencji stanowiących lub opiniodawczych, z drugiej zaś strony – jest oczywistym i musi być respektowane – iż regulowane przedsiębiorstwa energetyczne prowadzą działalność gospodarczą, tj. działalność nakierowaną na pozytywny wynik finansowy, który musi być im zapewniony poprzez właściwie skalkulowaną

wielkość przychodu regulowanego, dla którego istotne znaczenie ma wysokość kosztów uzasadnionych oraz zapewnienie adekwatnego wynagrodzenia z zaangażowanego kapitału.

Sygnowana przez nas Karta określa najistotniejsze zasady prowadzenia partnerskiego dialogu pomiędzy interesariuszami sektora dystrybucji a regulatorem w osobie Prezesa URE, imiennie wskazując obszary, w których decyzje organu regulacyjnego będą wypracowywane we współpracy i w porozumieniu z przedsiębiorstwami energetycznymi. Ustawową zasadę równoważenia przez Prezesa URE interesów przedsiębiorstw energetycznych i odbiorców energii uznajemy za fundamentalny komponent Karty.

Mamy świadomość, że podstawą transformacji sektora dystrybucji jest wieloletni i wielokierunkowy proces inwestycji rzeczowych, o niespotykanej dotychczas skali. To one zmieniają oblicze polskiego systemu dystrybucji, czyniąc go bardziej przyjaznym dla odbiorców energii, zapewniają bezpieczeństwo dostaw i odbioru energii, przyczyniając się jednocześnie do rozwoju energetyki obywatelskiej, opartej w zdecydowanej mierze o odnawialne źródła energii. W konsekwencji działania te w praktyce powinny nadać energetyce w znacznie większym stopniu lokalny wymiar oraz zachęcać do aktywności odbiorców końcowych.

Już dziś na rynku energii, zwłaszcza na styku Operatorów Systemów Dystrybucyjnych (OSD, w tym zarówno OSDp, jak i OSDn) i odbiorców końcowych, obserwujemy zjawiska i procesy dynamizujące rynek i zmieniające relacje rynkowe. Wzrasta w szybkim tempie liczba i moc instalacji OZE przyłączonych do sieci dystrybucyjnych, trwa proces instalowania na znaczną skalę liczników zdalnego odczytu, instalowane są punkty ładowania pojazdów elektrycznych, zaś sama sieć dystrybucyjna podlega permanentnej modernizacji, jest wzbogacana o niezbędną automatykę i wymaga wsparcia w zakresie zarządzania dwustronnym ruchem sieciowym, w tym także przyłączania magazynów energii. Do tego dochodzi obowiązek zadbania o niezawodną łączność, cyberbezpieczeństwo oraz niezakłóconą obsługę rosnącej liczby odbiorców końcowych. Niewątpliwie mamy do czynienia z początkową fazą transformacji sektora dystrybucji. Zaobserwowane pozytywne trendy, pożądane zjawiska i procesy powinny szybko otrzymać należne finansowe i regulacyjne wsparcie, a także ulec znacznemu przyspieszeniu w osiągnięciu efektów finalnych. Wielość celów transformacji oraz konieczność sprostania wymaganiom szybko rozwijającego się rynku rodzą pilną potrzebę wnikliwej oceny podejmowanych

przez OSD inwestycji i ich segmentacji z punktu widzenia potrzeb procesu transformacji. Prezes URE i OSD będą cyklicznie i wspólnie identyfikować oraz oceniać te potrzeby, a także przyporządkowywać im niezbędne strumienie nakładów inwestycyjnych. **Transformacja energetyczna sieci dystrybucyjnych powinna być realizowana w sposób zaplanowany, tak aby jej koszty były społecznie akceptowalne.**

Strona biznesowa Karty, w zakresie założeń podstawowych, kładzie nacisk na zapewnienie warunków do tego, by działalność związana z transformacją sieci dystrybucyjnych koncentrowała się na skutecznej realizacji priorytetów transformacji, w tym na wzmocnieniu i rozbudowie sieci zapewniających jak najwyższy poziom bezpieczeństwa energetycznego odbiorcom końcowym, z uwzględnieniem lokalnego wymiaru tego bezpieczeństwa. **Sprawne przyłączanie do sieci rozproszonych odnawialnych źródeł i magazynów energii oraz instalacji hybrydowych, umożliwianie stosowania usług elastyczności na poziomie sieci dystrybucyjnych i poprawa efektywności energetycznej, to tylko niektóre ważne obszary transformacji polskiej energetyki.**

Operatorzy Systemów Dystrybucyjnych, uznając postanowienia Karty za kluczowe w kreowaniu przyszłości sektora dystrybucji, na stałe wpiszą je w swoje biznesowe misje i strategie rozwoju.

My, Sygnatariusze Karty, przyjmujemy następujące ustalenia i zobowiązania:

1. Już w trakcie 2022 roku, Prezes URE uzgadniał projekty planów rozwoju OSD z **uwzględnieniem wspólnie wypracowanej Macierzy Projektów (Inwestycji Strategicznych), będącej podstawowym narzędziem hierarchizowania wielkości i struktury nakładów inwestycyjnych, ze wskazaniem celów rozwojowych.** Uzgodnione w planach rozwoju nakłady inwestycyjne będą podlegały weryfikacji, również w kontekście wyznaczonych celów, w ramach postępowań administracyjnych o zatwierdzenie taryf przedkładanych przez OSD.
2. **Za Projekty/Inwestycje Strategiczne uznaje się przede wszystkim te, które urzeczywistniają cele transformacji energetycznej, a także, w drugiej kolejności, służą realizacji obowiązków publicznoprawnych OSD, wynikających zarówno z obecnych, jak i planowanych do wprowadzenia w najbliższym czasie przepisów krajowych i/lub unijnych oraz obiektywnych potrzeb rynkowych.**
3. Warunkiem powodzenia sprawiedliwej transformacji jest właściwe rozłożenie związanych z nią kosztów i uzyskanie akceptacji społecznej dla

ich wysokości. Tym samym Sygnatariusze Karty deklarują, że cele strategiczne i ich aktualizacje, w oparciu o które będą przygotowywane plany rozwoju zawierające harmonogram ponoszenia kosztów, będą podlegały szerokim konsultacjom. Jednocześnie, dla kosztów wynikających z inwestycji, dla których nie będzie można uzyskać akceptacji społecznej, Sygnatariusze będą poszukiwali źródeł finansowania innych niż taryfa.

4. Z uwagi na hierarchizację wielkości i struktury nakładów inwestycyjnych ze wskazaniem celów rozwojowych realizacja zapisów Karty może wymagać doraźnej ewaluacji i aktualizacji parametrów regulacji jakościowej, zawartych w opracowaniu „Regulacja jakościowa w latach 2018–2025 dla Operatorów Systemów Dystrybucyjnych, którzy dokonali z dniem 1 lipca 2007 r. rozdzielenia działalności”. Prezes URE i objęci tą regulacją OSD, we współpracy i w dobrej wierze, podejmą pilne prace nad tym zadaniem, planując ich zakończenie do końca I. kwartału 2023 r.
5. OSD przyjmują do wiadomości i stosowania możliwość różnicowania wynagrodzenia z zaangażowanego kapitału, uwzględniającego hierarchizację celów rozwojowych. Jednakże wynagradzanie z zaangażowanego kapitału powinno mieć stabilny długookresowo charakter, przy czym priorytetowe projekty inwestycyjne mogą być wynagradzane z wykorzystaniem mechanizmu dodatkowej premii.
6. W celu zapewnienia stabilności warunków inwestowania przez OSD w zmieniającym się otoczeniu gospodarczym, mając na uwadze strukturę podmiotową rynku energii, Prezes URE w porozumieniu z OSD niezwłocznie podejmie prace nad aktualizacją metodyki kształtowania Zwrotu z Kapitału (ZK), w szczególności w zakresie średnioważonego kosztu kapitału (WACC).
7. Sygnatariusze Karty zgodnie uważają, że proces transformacji energetycznej sieci dystrybucyjnych jest procesem wieloletnim, trudno prognozowanym i z pewnością będzie przebiegał w zmieniających się uwarunkowaniach społeczno-gospodarczych, tak krajowych, jak i europejskich. **I choć istotą i podstawą transformacji pozostają zróżnicowane i wielokierunkowe procesy inwestycyjne, to z uwagi na zmienne w czasie determinanty tych procesów – Prezes URE będzie analizował oraz oceniał w postępowaniach administracyjnych o zatwierdzenie taryfy, zindywidualizowane i nadzwyczajne koszty**

operacyjne implikowane przebiegiem samej transformacji, a także zmiany otoczenia wynikające z wewnętrznych potrzeb OSD lub z realizacji wcześniej nieprzewidzianych zamierzeń o doniosłym znaczeniu gospodarczym lub społecznym.

8. Biorąc pod uwagę, że sprawiedliwa transformacja sieci dystrybucyjnych powinna uwzględniać w pierwszej kolejności możliwość efektywnego wykorzystania istniejących zasobów sieciowych, Sygnatariusze Karty deklarują podjęcie prac nad zmianami przepisów prawa i zasad postępowania OSD, które umożliwią bardziej elastyczne podejście do określania parametrów jakościowych dostarczania energii elektrycznej na etapie ustalania warunków przyłączenia do sieci, z zastrzeżeniem akceptacji takiego sposobu postępowania przez przyłączany podmiot.
9. Sygnatariusze Karty deklarują podjęcie prac nad zmianami przepisów prawa zmierzającymi do optymalizacji wykorzystania istniejących mocy przyłączeniowych, a więc zwiększania zdolności przesyłowych sieci dystrybucyjnych bez konieczności ich rozbudowy, poprzez uwzględnienie następujących rozwiązań:
 - linia bezpośrednia,
 - cable pooling,
 - instalacje hybrydowe z udziałem magazynów energii,
 - wprowadzenie ułatwień w zakresie przyłączania magazynów energii do sieci (odejście od traktowania magazynów energii jak źródeł wytwórczych na etapie wydawania warunków przyłączenia),
 - możliwość przekroczenia mocy zainstalowanej instalacji OZE ponad moc przyłączeniową,
 - udział inwestorów w kosztach przyłączania instalacji OZE do sieci elektroenergetycznej.
10. Rozwój energetyki rozproszonej i aktywizacja odbiorców w celu rozwoju energetyki obywatelskiej, stanowiące fundament transformacji energetycznej, będą uwarunkowane elastycznością w zakresie pracy sieci dystrybucyjnych. Efektywne wykorzystanie sieci będzie wymagało opracowania oraz wdrożenia usług elastyczności po stronie Operatorów Systemów Dystrybucyjnych, co jest już przewidziane w projektowanych zmianach przepisów prawa. **Tym samym Sygnatariusze podejmą pilne prace nad opracowaniem wymagań technicznych dla podmiotów**

mających świadczyć usługi elastyczności oraz zasad wykorzystywania tych usług, zakładając poddanie ich konsultacjom społecznym.

11. Sygnatariusze zgodnie wyznaczają realizacyjny horyzont Karty do końca obecnej dekady, tj. do roku 2030, co powinno umożliwić monitorowanie rezultatów transformacji i dokonywanie koniecznych korekt procesów inwestycyjnych. Dla OSD ten blisko dziesięcioletni horyzont będzie oznaczał przewidywalność oraz stabilność regulacji prawnych.
12. Przygotowanie tekstu Karty poprzedziły prace studyjne angażujące wielu ekspertów reprezentujących środowisko dystrybutorów energii elektrycznej, pracujących jako Zespół Projektowy. **Wielomiesięczna praca zaowocowała specjalnym raportem ujmującym najistotniejsze zagadnienia dla ukierunkowania i przebiegu transformacji energetycznej. Wskazano m.in. podstawy prawne, zidentyfikowano rzeczywiste potrzeby rozwojowe sektora dystrybucji, ustalono kategorie inwestycji, zestawiono zakres rzeczowy koniecznych inwestycji sektora, przeanalizowano realizacyjne scenariusze ich finansowania oraz ryzyka z tym związane, a także skutki taryfowe. Raport Zespołu Projektowego stanowi Załącznik nr 1 do Karty.**
13. **Zasadniczym kryterium przyjętej przez Zespół Projektowy kategoryzacji inwestycji i powiązanych z nią możliwych scenariuszy finansowania, o czym mowa w punkcie 11 powyżej, były przyjęte cele transformacji energetycznej, potrzeby rynku energii, a przede wszystkim potrzeby odbiorców końcowych.** Jednym z narzędzi oceny społecznej i ekonomicznej słuszności inwestycji koniecznych będzie wspólnie wypracowana przez Sygnatariuszy Karty Macierz Projektów Strategicznych, stosowana przez Prezesa URE w postępowaniach taryfowych, o czym była mowa w punkcie 1 i 2 Karty. Kluczowe cele transformacji energetycznej w sektorze dystrybucji zawiera Załącznik nr 2.
14. W zakresie rozwoju nowych instalacji odnawialnych źródeł energii, Załączniki nr 1 i nr 2 w znacznej mierze odnoszą się do potrzeb inwestycyjnych służących przyłączeniu tych projektów, które już uzyskały warunki przyłączenia lub są objęte podpisanymi umowami o przyłączenie, dzięki którym moc zainstalowana OZE wyniesie ok. 50 GW w 2030 r. Sygnatariusze Karty wskazują, że będą podejmowane działania na rzecz przyłączania nowych mocy OZE, które są niezbędne ze względu na rozwój gospodarczy kraju, elektryfikację gospodarki, rozwój sektora

elektromobilności (realizacja obowiązków z Rozporządzenia AFIR) oraz budowę gospodarki wodorowej (wytwarzanie i wykorzystanie zielonego wodoru w transporcie, energetyce, ciepłownictwie, przemyśle oraz jako magazyn energii).

15. W trakcie prac analitycznych dotyczących Karty, mając na uwadze zakładane cele oraz oczekiwane rezultaty transformacji sieci dystrybucyjnych, uczestniczący w tych pracach eksperci zgodnie wskazywali na dodatkowe korzyści w zakresie bezpieczeństwa energetycznego kraju i odbiorców. Co więcej, podkreślali także, że przyspieszenie przyłączania OZE do sieci oraz jak największa absorpcja wytwarzanej w nich energii elektrycznej, mogą znacząco obniżyć jej ceny dla odbiorców końcowych. Sygnatariusze Karty podzielają ten punkt widzenia i chcą sprostać temu wyzwaniu.
16. **Zobowiązania Prezesa URE ujęte w Karcie, są jednocześnie, na zasadzie symetrii, powinnością OSD do ujawnienia i przedkładania rzetelnych danych niezbędnych do akceptacji wniosków taryfowych oraz działań ułatwiających prowadzenie postępowań administracyjnych.**
17. Postanowienia Karty wiążą zarówno OSD, którzy dokonali z dniem 1 lipca 2007 roku rozdzielania działalności, jak i tych, którzy takiemu rozdzielaniu nie podlegali.
18. Sygnatariusze ustanawiający Kartę zgodnie oświadczają, że **Karta Efektywnej Transformacji Sieci Dystrybucyjnych Polskiej Energetyki ma otwarty charakter**, co oznacza, że każdy OSD, zarówno OSDp, jak i OSDn, może w dowolnym czasie przystąpić do Karty i poddać się jej postanowieniom, bez względu na skalę działalności dystrybucyjnej i brak ewentualnej partycypacji w pracach przygotowawczych Karty.

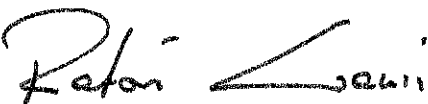
Załączniki:

1. Raport zbiorczy z prac Zespołu Projektowego
 - 1.1. Podstawy prawne
2. Kluczowe cele transformacji energetycznej w sektorze dystrybucji (wersja tekstowa i graficzna).

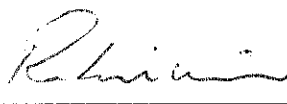
Warszawa, 7 listopada 2022

SYGNATARIUSZE:

Prezes Urzędu Regulacji Energetyki

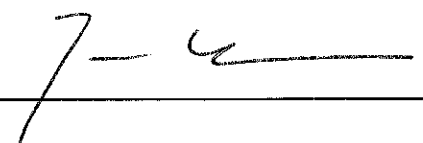
p.o. Prezesa Zarządu ENEA Operator Sp. z o.o.

Prezes Zarządu ENERGA-OPERATOR S.A.

Prezes Zarządu PGE Dystrybucja S.A.

Prezes Zarządu Stoen Operator Sp. z o.o.

Prezes Zarządu TAURON Dystrybucja S.A.

